

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (randomized control group pretest - posttest design) คือ

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มทดลองได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อม
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มควบคุมได้รับการปฐมนิเทศตามปกติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมต่อความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ดังนี้

1. เปรียบเทียบความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อม
2. เปรียบเทียบความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลระหว่างกลุ่มที่ได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมและกลุ่มที่ได้รับการปฐมนิเทศตามปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลมีความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาลดลงภายหลังได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อม
2. นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมมีความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาลดลงมากกว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการปฐมนิเทศตามปกติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข อยู่ระหว่างการเตรียมฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาเป็นครั้งแรก และผ่านการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติวิชาพื้นฐานการพยาบาล
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ เลือกโดยสุ่มแบบจับคู่คะแนนความวิตกกังวลเกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาดังแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 50 ขึ้นไปและได้คะแนนความวิตกกังวลที่เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา มีความยินดีเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 24 คน แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ match pair และสุ่มอย่างง่าย เข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน โดยให้กลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาที่ได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมและกลุ่มควบคุมเป็นนักศึกษาที่ได้รับการปฐมนิเทศตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยจำแนกความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาเป็น 6 ประเภท คือ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของโรงพยาบาล ความวิตกกังวลเกี่ยวกับสภาพของหอผู้ป่วย ความวิตกกังวลเกี่ยวกับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับผู้ป่วย ความวิตกกังวลเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์หรืออาจารย์ที่เลี้ยงในแหล่งฝึก และความวิตกกังวลเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมเพื่อช่วยลดความวิตกกังวล ประกอบด้วย การให้พี่สอนน้อง การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้สไลด์ประกอบเสียง มีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงในเนื้อหาและโครงสร้างก่อนการสร้าง และให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของสไลด์ประกอบเสียงเมื่อสร้างเสร็จอีกครั้งหนึ่ง
2. แบบสอบถามความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาแนวคิดพื้นฐานการสร้างจากแบบสอบถามความวิตกกังวลชื่อ State Trait Anxiety Inventory (STAI) ของ Spielberger and other (1970) และแบบสอบถามความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของ วัลภา บุรณกลัศ (2530)

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุม ความเหมาะสม และความตรงในเนื้อหา ภาษาที่ใช้ เกณฑ์การให้คะแนนและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาพิจารณาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ให้สมบูรณ์ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตาม เกณฑ์ที่กำหนด และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.90

3. แบบสอบถามความวิตกกังวลเฉพาะบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดความรู้สึกทั่ว ๆ ไปของบุคคลในทุกสถานการณ์ ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2537) ซึ่งแปลและสร้างจากแบบสอบถามความวิตกกังวลชื่อ State Trait Anxiety Inventory (STAI) ของ Spielberg and other (1970) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.94 แบบสอบถามฉบับนี้ผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

4. การปฐมนิเทศตามปกติ เป็นการปฐมนิเทศการฝึกภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตต์ สำหรับนักศึกษาที่จะฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละวิชา โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาเป็นผู้ดำเนินการปฐมนิเทศ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการปฐมนิเทศเอง เพื่อควบคุมตัวแปรต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้น และใช้ระยะเวลาในการปฐมนิเทศครั้งละ 1 ชั่วโมงโดยนำข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติแจ้งให้นักศึกษาทราบ ดังนี้

3.1 ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละวิชาที่จะส่งนักศึกษาไปฝึกในแต่ละครั้ง

3.2 กำหนดการของการฝึกภาคปฏิบัติ วัน เวลาและสถานที่ฝึก

3.3 การปฏิบัติงานของนักศึกษา การมอบหมายงาน การควบคุมการปฏิบัติงานในแผนกที่ฝึกปฏิบัติ

3.4 การปกครองและสวัสดิการ

3.5 การเตรียมตัวของนักศึกษาและค่าใช้จ่ายต่างๆ

3.6 สภาพทั่วไปของแหล่งฝึกต่างๆ

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการทดลอง ใช้เวลา 1 สัปดาห์ ดำเนินการโดยจัดทำแผนการดำเนินการทดลอง ประสานงานกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือและวางแผนการทดลอง การใช้สถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ ร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามความวิตกกังวลเฉพาะบุคคล และแบบสอบถามความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง (pretest)

2. ขั้นดำเนินการทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมกับกลุ่มทดลอง และใช้การปฐมนิเทศตามปกติกับกลุ่มควบคุม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มควบคุมใช้การปฐมนิเทศตามปกติ ผู้วิจัยเป็นดำเนินการโดยแบ่งเป็น 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ในครั้งแรกผู้วิจัยทำความรู้จักและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักศึกษา โดยใช้กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยและกิจกรรมการช่วยเหลือเพื่อนครั้งที่สอง ซึ่งแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษา วัตถุประสงค์แจ้งให้ทราบรายชื่อนักศึกษาที่จะฝึกในแต่ละแหล่งฝึกและงานที่ต้องปฏิบัติ ผู้วิจัยแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวขณะฝึกปฏิบัติงานในแหล่งฝึก กฎระเบียบต่างๆ ครั้งที่สามแนะนำเกี่ยวกับการเตรียมตัวของนักศึกษาและค่าใช้จ่ายต่างๆ แนะนำเกี่ยวกับสถานที่และสภาพทั่วไปของแต่ละแหล่งฝึก และเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามปัญหา ข้อสงสัยและให้แนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆและวัดความวิตกกังวลด้วยแบบสอบถามวัดความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest) ดำเนินการทดลองในวันพฤหัสบดี. ตั้งแต่วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2541 ถึง วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2541 เวลา 17.30 - 18.30 น รวม 3 สัปดาห์

2.2 กลุ่มทดลอง ใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อม (ขั้นตอนการใช้ดังแสดงในภาคผนวก) ผู้วิจัยใช้เวลาดำเนินการ 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวม 9 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยดำเนินการในวันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี เวลา 17.30 - 18.30 น. ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2541 ถึงวันที่ 19 มีนาคม 2541 รวม 3 สัปดาห์ หลังการทดลอง ผู้วิจัยวัดความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษา ด้วยแบบสอบถามฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนทดลองแล้วเก็บเป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ โดยนำคะแนนความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ในระยะก่อนทดลองและระยะหลังทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์โดยใช้สถิติพื้นฐาน และทดสอบความแตกต่างของคะแนนความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษากลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้วิธีทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pairs Signed Rank Test) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของแมน - วิทนี (Mann-Whitney U Test)

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมมีคะแนนความวิตกกังวลก่อนการทดลองอยู่ระหว่าง 76 ถึง 98 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 83 คือมีความวิตกกังวลอยู่ในระดับปานกลาง และมีคะแนนความวิตกกังวลหลังการทดลองอยู่ระหว่าง 51 ถึง 60 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 55.5 คือมีความวิตกกังวลอยู่ในระดับต่ำ และผลต่างของคะแนนความวิตกกังวลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมอยู่ระหว่าง 22 ถึง 38 คะแนน ส่วนนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการปฐมนิเทศตามปกติมีคะแนนความวิตกกังวลก่อนการทดลองอยู่ระหว่าง 75 ถึง 100 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 82.5 คือมีความวิตกกังวลอยู่ในระดับปานกลาง และมีคะแนนความวิตกกังวลหลังการทดลองอยู่ระหว่าง 56 ถึง 82 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 66 คือมีความวิตกกังวลอยู่ในระดับปานกลาง และผลต่างของคะแนนความวิตกกังวลก่อนและหลังการปฐมนิเทศตามปกติอยู่ระหว่าง 1 ถึง 25 คะแนน

2. ความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. หลังการทดลองความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมต่ำกว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการปฐมนิเทศตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้ของการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมต่อความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษาพยาบาลมีผลการวิจัยที่สำคัญและอภิปรายได้ดังนี้

1. นักศึกษาพยาบาลมีความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาลดลงหลังจากได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อม ทั้งนี้เนื่องมาจากโปรแกรมเตรียมความพร้อมซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่ใช้ลดความวิตกกังวล อาทิเช่น การให้ข้อมูลโดยการให้พี่สอนน้อง การใช้สถานการณ์จำลองและการใช้สไลด์ประกอบเสียงนั้นีผลทำให้ความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาลดลง ซึ่งการให้พี่สอนน้องเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาจากประสบการณ์ของพี่ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่พักอยู่ในหอพักภายในวิทยาลัย ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันในระบบพี่น้องและมีรุ่นพี่เป็นแบบอย่างและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน การดำเนินชีวิตประจำวันภายในหอพัก การปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยและวินัยหอพัก ฯลฯ การให้พี่สอนน้องซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันจะสามารถพูดจาสื่อสารเหมาะสมใช้ภาษาสื่อความเข้าใจได้ดี (Young, 1972) และเนื่องจากวัยของผู้สอนและผู้เรียนใกล้เคียงกัน จึงทำให้ผู้เรียนกล้าซักถามปัญหาที่ตนเองมีอยู่ ผู้สอนที่อยู่ในวัยเดียวกันจึงทราบปัญหาของผู้เรียนได้ดีและสามารถแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ตรงจุดมากขึ้น (Thigarajan, 1973) นอกจากนี้การใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นการสร้างและสมมติสถานการณ์ต่างๆให้คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ ฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง และทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ได้ดี (Back and monroe, 1974) นอกจากนี้การใช้สถานการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจเลือกวิธีในการแก้ปัญหาและเลือกหลักการหรือทฤษฎีมาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา (สำเริง เวชสมุทร, 2523) การใช้สถานการณ์จำลองเป็นรูปแบบและกระบวนการที่ฝึกฝนการเรียนรู้ เป็นการสร้างประสบการณ์ในการเผชิญปัญหาต่างๆ ช่วยให้ผู้เรียนพบสถานการณ์จำลองก่อนที่จะเกิดสถานการณ์นั้นๆ ในชีวิตจริง รู้จักแก้ปัญหา รู้จักคิด ตัดสินใจ รู้จักการหาแหล่งข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร นอกจากนี้สถานการณ์จำลองช่วยสร้างความเข้าใจในการบูรณาการระบบต่างๆในสังคม ได้รู้จักการสัมพันธ์ความคิดกับข้อมูลที่ได้รับและเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริงได้และสถานการณ์จำลองสามารถพัฒนาความเจริญในลักษณะนิสัยที่มีอยู่ เช่น การช่วยเหลือการทำงานกลุ่ม การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การปรับพฤติกรรม (สมพงษ์ จิตระดับ, 2530) ซึ่งสถานการณ์

จำลองจะช่วยให้ นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์จำลองและเหตุการณ์จริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2537) ได้ศึกษา ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ภายหลังจากทดลองนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลองมีความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจิตเวชน้อยกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ นิติไทย นัมคณิสสรณ์ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลการฝึกผ່อนคลายกล้ามเนื้อและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความวิตกกังวลก่อนการแสดงของนักเรียน วิทยาลัยนาฏศิลป์ จันทบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีความวิตกกังวลก่อนการแสดงลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01ร่วมกับการใช้สไลด์ประกอบเสียงช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพจริงที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้เร็ว การมองเห็นภาพพร้อมกับการได้ยินเสียงจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนจำสิ่งต่างๆ ได้นาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมได้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น (ประทิน คล้ายนาค, 2527)

ดังนั้นการให้นักศึกษาพยาบาลได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆ ในแหล่งฝึก โดยการรับฟังข้อมูลจากบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ การดูจากสื่อต่างๆ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลหรือการได้เผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ โดยให้นักศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูล แนะนำ ให้กำลังใจ จะช่วยให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหา และหาวิธีการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยให้พี่สอนน้อง นอกจากนี้การให้นักศึกษาได้เผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้ แล้วให้อภิปรายปัญหา แสดงความคิดเห็นและหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลอง นักศึกษาจะต้องศึกษาปัญหา ฝึกทักษะการตัดสินใจและเลือกแนวทางแก้ปัญหา สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลองไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ นอกจากนี้การให้นักศึกษาได้มองเห็นภาพจริงโดยใช้สไลด์ประกอบเสียง ซึ่งจะเป็นจุดรวมความสนใจและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้เกิดความคิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยให้ผู้เรียนจำสิ่งต่างๆ ได้นาน ทำให้เกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมได้ การใช้สไลด์ประกอบเสียงเสนอให้นักศึกษามองเห็นภาพจริงเกี่ยวกับการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาจะช่วยให้นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลต่างๆ และเห็นภาพได้ชัดเจนจะช่วยให้เกิดความสนใจ เข้าใจ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษา

2. นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมมีความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาลดลงมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการปฐมนิเทศตามปกติเนื่องจากโปรแกรมเตรียมความพร้อมประกอบด้วย การให้พี่สอนน้อง โดยให้นักศึกษาพยาบาลที่มีระดับชั้นสูงกว่าเป็นผู้เสนอข้อมูล ประสบการณ์ที่ตนเองเคยได้รับ ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่นักศึกษารุ่นน้อง การให้ข้อมูลแก่นักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆ ในแหล่งฝึกก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษา ซึ่งอาจจะต้องเผชิญกับสถานการณ์คุกคามต่างๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม การดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น การให้ข้อมูลโดยการให้พี่สอนน้องเป็นการช่วยให้เกิดความเข้าใจในปัญหา มีแนวทางในการแก้ปัญหาและมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น ร่วมกับการใช้สถานการณ์จำลองซึ่งเป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นจริงนำมาให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีโอกาสคิดอย่างอิสระทำให้เกิดทักษะในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา (Schultz, 1972) ผู้เรียนได้พบกับสถานการณ์ที่คล้ายกับสถานการณ์จริงก่อนที่จะเกิดสถานการณ์นั้นๆ ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกแก้ปัญหาที่มีอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ สร้างอารมณ์ ทศนคติและความสนใจของผู้เรียน และสนใจให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ (ดวงเดือน เทศวานิช, 2530) นอกจากนี้การใช้สไลด์ประกอบเสียงช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพจริงที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้เร็ว การมองเห็นภาพพร้อมกับการได้ยินเสียงจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนจำสิ่งต่างๆ ได้นานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมได้ (ประทีน คล้ายนาค, 2527) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น การศึกษาค้นคว้าพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาลดลงหลังได้รับการปฐมนิเทศตามปกติ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมแล้วพบว่า การใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมสามารถลดความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาได้มากกว่าเนื่องจากนักศึกษาที่ได้รับการปฐมนิเทศไม่มีโอกาสได้รับข้อมูลจากรุ่นพี่ ซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีวัยใกล้เคียงกัน ทำให้นักศึกษารุ่นน้องสามารถพูดคุย ซักถามปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างเป็นกันเอง (Thiagarajan, 1973) และการได้รับกำลังใจจากรุ่นพี่ช่วยให้นักศึกษารุ่นน้องที่ยึดรุ่นพี่เป็นแบบอย่างนั้นก็มีกำลังใจในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเพราะเห็นว่ารุ่นพี่ก็สามารถผ่านการฝึกและประสบผลสำเร็จในการฝึกมาด้วยดี รวมทั้งนักศึกษาที่ได้รับการปฐมนิเทศตามปกติไม่มีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์จำลอง ทำให้ขาดโอกาสการมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้นๆ ด้วยตนเอง (อัญชลี แจ่มเจริญ, 2522) ร่วมกับนักศึกษาที่ได้รับการใช้สไลด์ประกอบเสียงทำให้เห็นภาพจริงที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจและ

เรียนรู้ได้เร็ว การเห็นภาพพร้อมกับการได้ยินเสียงช่วยกระตุ้นความสนใจได้เป็นอย่างดี ช่วยให้จำสิ่งต่างๆ ได้นาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 อาจารย์พยาบาลหรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษา ควรนำโปรแกรมเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาไปใช้ก่อนการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและสังคม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และรับรู้ประสบการณ์ใหม่ได้ดีขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติเพื่อลดความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลก่อนฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษา

1.3 อาจารย์พยาบาลควรมีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติเพื่อลดความวิตกกังวลก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาของนักศึกษา

1.4 สถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีการฝึกภาคปฏิบัตินอกสถานศึกษาควรใช้โปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกนอกสถานศึกษาเพื่อลดความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

2.1 ควรศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อลดความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลที่เกี่ยวกับปัญหาอื่นๆ เช่น การเรียนในภาคทฤษฎี การฝึกภาคปฏิบัติในห้องคลอด การฝึกภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยหนัก การฝึกปฏิบัติงานในชุมชน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อลดความวิตกกังวลของบุคลากรทางการแพทย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ที่เริ่มปฏิบัติงานครั้งแรก หรือพยาบาลจบใหม่